

Uppdaterad 2019-01-15

Rätt till stöd i skolan för elever med cancer

**BARNCANCER
FONDEN**

INNEHÅLL

3	Inledning
3	Om skolans styrdokument och rätten till stöd
4	Målgrupp
4	Undervisning på sjukhus
5	Hemundervisning
5	Skolskjuts
7	Närvaro
7	Allmänt stöd, stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd med åtgärdsprogram
7	Allmänt stöd
8	Stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen
8	Särskilt stöd
8	Anpassning vid prov (exempelvis nationella prov)
9	Utvecklingssamtal, individuell utvecklingsplan och individuell studieplan
12	Anpassad studiegång och anpassade kurser
13	Betyg
16	Antagning till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Fri kvot. Undantagsbestämmelse engelska.
18	Elevhälsa och studie- och yrkesvägledare
18	Centrala Studiestödsnämnden (CSN)
19	Anpassningar av elevens lärmiljö
20	Medicinering i skolan – egenvård
21	Samverkan med vårdnadshavare
22	Anmälan och överklagan
23	Referenser
23	Om författaren till denna skrift

PRODUKTION: CHIMNEY

Rätt till stöd i skolan är framtaget som stöd för elever med cancer och deras skolgång. I många delar, exempelvis lagstiftningstexterna, är det användbart även för elever med andra funktionsnedsättningar.

Inledning

ELEVER SOM HAR ELLER HAR HAFT EN CANCERDIAGNOS behöver tidvis hjälp och extra stöd under sin skolgång. En del elever med cancer behöver lite stöd, medan andra behöver betydligt mer och skolan ska anpassa sin undervisning utifrån det behov eleven har. Under behandlingen kan och orkar de oftast inte gå i skolan lika mycket som sina kamrater. Skolsvårigheter kan även kvarstå efter avslutad behandling. Skolans styrdokument är naturligtvis inte skrivna specifikt för elever med cancer, men det är dessa elevers situation som står i fokus i detta sammanhang. Syftet med denna skrift är att visa vad skolans styrdokument ger elever med cancer för rättigheter när det gäller skolgången.

Kunskap om och exempel kring cancerdrabbade elevers skolgång i denna skrift kommer från vårdnadshavare, elever som har eller har haft cancer, sjukhuslärare och de konsultsjuksköterskor som Barncancerfonden finansierar och som finns på landets sex barnonkologiska centra. Dessa konsultsjuksköterskor har mycket och nära kontakt med eleven och dennes vårdnadshavare.

Om skolans styrdokument och rätten till stöd

Skolan har ett antal styrdokument som alla som arbetar i skolan ska följa. Några av dessa styrdokument är läroplanen, skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen.

En elev har rätt till stöd i sin skolsituation. När en elev får en cancerdiagnos händer det mycket i familjen. Barnets eller ungdomens välmående kommer i första hand. Vissa skolor, absolut inte alla, ger inte det stöd som eleven har rätt till. Det kan kännas jobbigt att som vårdnadshavare också behöva kämpa för sitt barns rättigheter i skolan. Det ska man inte behöva göra. Skolans styrdokument är mycket tydliga på att hemskolan har en skyldighet att ge stöd till elever som behöver det. Oavsett skolform – grundskola, grundsärskola, gymnasieskola eller gymnasiesärskola. I rutorna till höger citeras några stycken om denna rätt till stöd ur några av skolans styrdokument och som berör alla skolformer.

I anslutning till respektive skolområde finns faktarutor. Det är hänvisningar som görs till berörd lag, författning eller annan källa.

Gäller då alla lagar och förordningar alla skolformer? Nej, det kan i vissa fall skilja mellan de olika skolformerna och det är markerat som i exemplet här nedan.

Är skrivningarna i läroplanen och skollagen olika om eleven går på en kommunal eller en fristående skola? I princip NEJ. En av skollagens viktiga grundbultar är att samma lagstiftning ska gälla för alla skolor i de olika skolformerna. För varje skolområde som nämns i texten är det även markerat om det avser kommunal skola och/eller fristående skola. I exemplet nedan avses grundskola och grundsärskola och det gäller både kommunal såväl som fristående skola.

LÄROPLANEN SÄGER

En likvärdig utbildning

»Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå till målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.»

LÄROPLANEN SÄGER

Övergripande mål och riktlinjer

»Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av särskilt stöd.»

»Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.»

»Rektor har... ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.»

SKOLLAGEN SÄGER

1 kap. 4 § I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.

SKOLLAGEN SÄGER

1 kap. 10 § Särskild hänsyn till barnets bästa. I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Skollagen ger vårdnadshavare rätten att i vissa fall anmäla missförhållanden och överklaga de beslut som skolan fattat. I slutet av denna skrift finns ett avsnitt kring anmälan och överklagan.

Målgrupp

Målgrupper för denna skrift är sjukhuslärare, konsultsjuksköterskor vid landets sex barnonkologcentra och barnonkologansvariga sjuksköterskor vid regionsjukhusen. Vårdnadshavare och elever med cancer är också en målgrupp. Huvudansvaret för elevens skolgång har hemskolan och dess rektor. Förhoppningsvis kan denna skrift även vara ett stöd för hemskolan i dess strävan att ge eleven en så bra skolgång som möjligt.

Undervisning på sjukhus

På ett fyrtiotal sjukhus i Sverige finns det sjukhusskolor där det arbetar sjukhuslärare. Vid de sex barnonkologiska centra som finns i Umeå, Stockholm/Solna, Uppsala, Linköping, Göteborg och Lund finns det förutom sjukhuslärare även konsultsjuksköterskor. Dessa två yrkesgrupper har ett nära samarbete.

På sjukhusskolan får eleven hjälp att sköta skolarbetet trots sin sjukdom. Sjukhusskolan håller tillsammans med eleven även kontakt med elevens hemskola. Under behandlingstiden är det viktigt att hemskolan hela tiden håller kontakt med eleven. Ett bra förhållningssätt är detta: »Eleven ska inte tillbaka till hemskolan, eleven ska hela tiden finnas med där.« Tillsammans med elev, vårdnadshavare och hemskola görs planeringar och prioriteringar kring vilka ämnen som eleven ska läsa i sjukhusskolan. I sjukhusskolan kan eleven även genomföra de prov som skolan anser att eleven ska göra, inklusive nationella prov. Enligt skollagen ska det finnas sjukhusskola för alla elever från och med årskurs 1 i grundskolan till och med gymnasiet. Personalen på sjukhuset anser att det är bra att patienterna undervisas på sjukhusskolan. Det ses som ett led i tillfrisknandet.

Från höstterminen 2018 är förskoleklassen obligatorisk. Förskoleklass-elever på sjukhus ska undervisas av personal från lekterapin. Den undervisningen ska följa samma riktlinjer som sjukhusskolans arbete när det gäller exempelvis kontakter med elevens hemskola.

SKOLLAGEN SÄGER

24 kap. Utbildning som motsvarar förskola, förskoleklass och fritidshem.

16 § Om ett barn vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus, ska huvudmannen för institutionen svara för att barnet får tillfälle att delta i utbildning som så långt det är möjligt motsvarar den som erbjuds i förskola, förskoleklass eller fritidshem.

SKOLLAGEN SÄGER

3 kap. 2 § Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Gäller från 2019-07-01.

SKOLLAGEN SÄGER

24 kap. Särskild undervisning **17 §** För sådana elever i grundskolan, grundsärskolan, specialsolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som på grund av sjukdom eller liknande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete och som vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus ska särskild undervisning anordnas på sjukhuset eller institutionen, om det inte är obehövt för elevens inhämtande av kunskaper. Sådan undervisning ska så långt det är möjligt motsvara den undervisning som eleven inte kan delta i. Endast den som har legitimation som lärare får bedriva sådan undervisning som avses i första stycket.

Hemundervisning

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

Om eleven inte behandlas på sjukhus, utan hemma, så har hon eller han enligt skollagen rätt att få hemundervisning. Hemundervisningen kan också genomföras på annan lämplig plats än i hemmet. Det är viktigt att eleven, vårdnadshavare och skolan prioriterar och planerar både vilken undervisning eleven ska få och hur den ska genomföras. I skollagen står det att hemundervisningen så långt det är möjligt ska motsvara den undervisning som eleven inte kan delta i. Observera att rätten till hemundervisning även gäller när eleven går i gymnasiet. Tänk på framförhållningen. Eventuell hemundervisning behöver planeras tidigt.

Skolskjuts

En del elever med cancer kan redan innan cancerdiagnosen ha rätt till skolskjuts.

Andra kanske bor så nära skolan att de normalt inte har rätt till skolskjuts. För att kunna fullfölja skolgången, under i första hand behandlingstiden, behöver i de flesta fall en cancerdrabbad elevs schema mycket ofta ändras. Det beror på att eleven under behandlingen kan bli trött och trötthetssymtomen kan inte schemaläggas. För att eleven ska kunna delta så mycket som möjligt i skolarbetet och vara i skolan de tider som eleven mår bra måste schema och därmed skolskjutsarnas omfattning ofta förändras. En elev med cancer ska inte behöva använda sin energi till att gå långa vägar till skolan eller behöva vänta i skolan flera timmar innan skolbussen går hem. Energin och kraften ska kunna läggas på skolarbetet och inte på förflyttningen till och från skolan. För elever som redan har rätt till skolskjuts kan dessa resor behöva anpassas efter en tid och för en elev som tidigare inte haft rätt till skolskjuts måste eleven, vid behov, få rätt till anpassad skolskjuts. Tänk på framförhållningen. Eventuellt anpassad skolskjuts behöver planeras i god tid.

Lagstiftningen gällande rätten till skolskjuts är olika för de olika skolformerna och om eleven går på en kommunal eller en fristående skola. Informationen kommer därför att delas upp.

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola
(anvisad skola)

Fristående skola

Om en elev i förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan eller gymnasiesärskolan går i sin kommunala hemskola (anvisad skola) har eleven rätt till skolskjuts om elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet föreligger. Ett läkarintyg behövs som visar på behovet av skolskjuts. Denna skrivning i skollagen, särskild omständighet, gör det tydligt att kommunen ska anpassa skolskjutsen för en elev med cancer.

SKOLLAGEN SÄGER

24 kap. Utbildning i hemmet eller på annan lämplig plats. Särskild undervisning.

20 § För sådana elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som på grund av sjukdom eller liknande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete under längre tid men som inte vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus ska särskild undervisning anordnas i hemmet eller på annan lämplig plats. Sådan undervisning ska så långt det är möjligt motsvara den undervisning som eleven inte kan delta i.

21 § Särskild undervisning enligt 20 § ska inte ges en elev om den läkare som ansvarar för elevens vård avråder från det. Särskild undervisning får ges i hemmet endast om eleven eller elevens vårdnadshavare samtycker.

SKOLLAGEN SÄGER

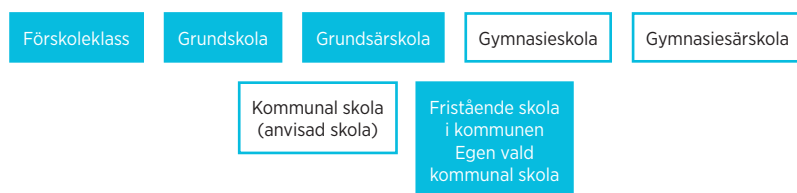
9 kap. 15 b § Förskoleklass,
10 kap. 32 § Grundskolan,
11 kap. 31 § Grundsärskolan,
19 kap. 30 § Gymnasie-
särskolan,

Skollagens text är lika för alla ovanstående skolformer. Det enda som ändrats i lagtexten är skolformens namn. Förskoleklass, grundskola, grundsärskola eller gymnasiesärskola. Här följer grundskolans text:

10 kap. 32 § Skolskjuts i hemkommunen. Elever i grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en ▶

Om eleven går i en kommunal skola som personen själv har valt gäller samma regler som om eleven går i en fristående skola i kommunen (se nedan).

Varje kommun har ett eget skolskjutsreglemente när det gäller rätten till anpassade skolskjutsar, i de fall eleven går i en fristående skola i kommunen eller i en kommunal skola som eleven valt själv. I vissa skolskjutsreglementen framgår det tydligt att kommunen, om det föreligger särskilda skäl, ordnar skolskjuts även för elever vid en fristående skola i kommunen eller en kommunal skola som eleven själv valt. Läkarintyg behövs som styrker behovet av skolskjuts. I andra kommuners skolskjutsreglementen finns inget skrivet om detta. Om eleven går i en fristående skola eller egen vald kommunal skola är det viktigt att föräldrarna kollar upp kommunens skolskjutsreglemente.

Elever i gymnasieskolan har rätt till ersättning för resor, vanligtvis om avståndet till skolan är mer än 6 km. Kommunerna har egna riktlinjer för gymnasieelevernas rätt till skolskjuts. Det finns inget centralt reglerat om rätt för en cancerdrabbad elev på gymnasieskolan att få anpassad skolskjuts. Här får ni kontakta respektive skola och kommun för att ta reda på vilka möjligheter som finns för anpassad skolskjuts.

Om det finns särskilda skäl för en elev i förskoleklass, grundskola, grundsärskola eller gymnasieskola får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att elevens utbildning ska genomföras där. Det kan exempelvis handla om att hemkommunen inte kan erbjuda viss utbildning. I dessa fall har eleven samma rättigheter till skolskjuts och vid behov anpassad skolskjuts som om eleven gick i en motsvarande kommunal skola.

▶ annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns grundskola med stöd av 25–27 §. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.
Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

För att läsa aktuell kommuns riktlinjer för skolskjuts för gymnasieskola – ta kontakt med din kommun. Det kan också heta kommunens skolskjutsreglemente för gymnasieskolan.

Kontakta rektor på skolan och den som samordnar skolskjutsarna i hemkommunen för att få hjälp med skolskjuts.

Närvaro

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

I förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är det närvaroplikt om eleven inte har giltigt skäl att utebli. En elev med cancer har naturligtvis giltigt skäl att vissa perioder inte kunna gå i skolan. Säkra med skolan så att eleven inte får ogiltig frånvaro. Stäm även av så att syskon inte får ogiltig frånvaro om de är frånvarande på grund av en brors eller systers sjukdom.

SKOLLAGEN SÄGER

15 kap. 16 § Gymnasieskolan

18 kap. 16 § Gymnasiesärskolan

Elevers närvaro och information om frånvaro.

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

SKOLLAGEN SÄGER

7 kap 17 § Närvaro.

En elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialsolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

...

Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialsolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Allmänt stöd, stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd med åtgärdsprogram

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

Skollagen beskriver tre nivåer av stöd till elever. Den första nivån är ett allmänt stöd som alla elever har rätt till. Den andra nivån är stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och den tredje nivån är särskilt stöd och då ska ett åtgärdsprogram upprättas. Nedan följer en beskrivning av de olika nivåerna.

Allmänt stöd

Alla elever har rätt att utvecklas och skolan ska ge eleven det stöd och stimulans som eleven behöver för att utvecklas så långt som det är möjligt.

SKOLLAGEN SÄGER

1 kap. 4 § I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.

SKOLLAGEN SÄGER

3 kap. I Skollagen gällande från 2014-07-01.

5a § Stöd i form av extra anpassningar. Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att de kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen såvida inte annat följer av 8 §.

Stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen

Om skolan på något sätt märker att en elev inte förväntas nå betyget E i något eller några ämnen ska eleven snarast ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen kan vara hjälp med att strukturera och prioritera det som ska studeras eller att få längre tid för att genomföra ett prov. Om det tidigt finns skäl att tro att stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen inte kommer att vara tillräckliga ska det anmälas till rektorn och behovet av särskilt stöd ska då utredas.

Särskilt stöd

Om eleven, trots stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, inte förväntas nå betyget E ska detta anmälas till rektorn. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om det tidigt kan antas att stöd i form av extra anpassningar inom ordinarie undervisning inte kommer att räcka. Särskilt stöd kan exempelvis vara regelbunden specialundervisning. Följande arbetsgång gäller efter anmälan till rektor:

- rektor ska skyndsamt utreda om eleven har behov av särskilt stöd
- om rektors utredning visar att eleven inte har behov av särskilt stöd ska ett beslut om detta fattas och dokumenteras
- om rektors utredning visar att eleven har behov av särskilt stöd ska eleven ges ett sådant stöd
- ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd.

Av åtgärdsprogrammet ska det framgå:

- behovet av särskilt stöd
- hur behovet ska tillgodoses
- när åtgärdsprogrammet ska följas upp och vem som är ansvarig för det
- när åtgärdsprogrammet ska utvärderas och vem som är ansvarig för det.

Anpassning vid prov (exempelvis nationella prov)

Under skoltiden ger lärarna eleverna prov. I vissa årskurser förekommer även nationella prov. På grundskolan heter det ämnesprov och på gymnasiet kursprov.

På grundsärskolan och gymnasiesärskolan ges inga nationella prov. Vanliga prov kan dock förekomma på grundsärskolan och gymnasiesärskolan och då ska givetvis dessa också anpassas efter elevens situation.

I Skolverkets Allmänna råd om betygssättning (2018) står att det ska ske en allsidig bedömning vid betygssättning, där prov bara är en del.

Från 2019-07-01

3 kap. 7 § Om särskilt stöd. Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

9 § Åtgärdsprogram. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

De nationella proven genomförs i följande ämnen:

Grundskolan

Åk 3: Matematik och svenska alternativt svenska som andraspråk.

Åk 6: Svenska alternativt svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Åk 9: Svenska alternativt svenska som andraspråk, engelska, matematik och något av SO-ämnena geografi, historia, samhällskunskap eller religionskunskap samt något av NO-ämnena biologi, fysik eller kemi.

Gymnasiet

På gymnasiet genomförs de nationella kursproven i engelska, svenska alternativt svenska som andraspråk och matematik.

De olika programmen har olika kursprov och de genomförs vid olika tidpunkter.

Så här skriver Skolverket om anpassningar vid nationella prov:

”Du som lärare behöver planera anpassningen av proven utifrån elevens förutsättningar. Rektorn beslutar om anpassningar, men kan också delegera beslutet till dig som lärare.”

På Skolverkets webbplats kan man läsa mera om anpassningar vid nationella prov.

Anpassningar vid prov gäller naturligtvis inte bara vid nationella prov utan vid skolans alla provtillfällen.

En elev med cancer kan kanske också ha en annan funktionsnedsättning, exempelvis läs- och skrivsvårigheter. Då gäller det för skolan att anpassa provet utifrån två funktionsnedsättningar. Både läs- och skrivsvårigheterna och problemen i samband med cancersjukdomen.

Utvecklingssamtal, individuell utvecklingsplan och individuell studieplan

Skolgången för en cancerdrabbad elev behöver oftast mycket planering. Det kan exempelvis bero på att eleven vissa tider behöver hemundervisning eller att eleven periodvis behöver prioritera vilka ämnen som han eller hon orkar läsa. Dagsformen är viktig för en cancerdrabbad elev, främst under behandlingsfasen. För dessa elever kan skolan i vissa fall inte göra några långsiktiga planeringar. Här gäller det att kunna improvisera och därmed optimera skolgången utifrån elevens mående. Har skolan då några verktyg för att hantera denna situation? I styrdokumentet finns det krav på att skolan ska hantera detta.

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

I förskoleklassen ska skolan ha minst ett utvecklingssamtal varje läsår för att tillsammans med eleven och vårdnadshavare prata om elevens utveckling och lärande. För en elev med cancer behövs ibland denna typ av samtal mycket oftare. Periodvis kanske varje vecka. Att kontinuerligt hålla kontakten med familjen är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att kunna göra elevens skolgång så bra som det är möjligt.

Den här länken går till Skolverket gällande nationella prov. Här finns också ett avsnitt om att anpassa prov.

→ skolverket.se/a-o/landningssidor-a-o/nationella-prov

I grundskolan och grundsärskolan ska skolan ha minst ett utvecklings-samtal varje termin för att tillsammans med eleven och vårdnadshavare prata om elevens utveckling och lärande. För en elev med cancer kan det behövas avstämningssamtal mycket oftare. Att kontinuerligt hålla kontakten med familjen är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att kunna optimera elevens skolgång. I grundskolans och grundsärskolans årskurser 1–5, där inga betyg ges, ska läraren dessutom en gång per år i samband med ett av utvecklingssamtalen skriva en individuell utvecklingsplan som ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå så långt som möjligt i sitt skolarbete. För många av eleverna med cancer behöver denna utvecklingsplan revideras ofta. I skollagen står det att skriftlig information får ges även vid andra tillfällen än vid ett utvecklingssamtal. Detta gäller även för årskurserna 6–9.

11 kap. 16a § Grundsärskola

16 a § I årskurs 6–9 ska läraren, om eleven får undervisning i ett ämnesområde eller ett ämne som eleven eller vårdnadshavaren inte begär betyg i, en gång per läsår vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan.

1. ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i ämnesområdet eller ämnet, och
2. sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen i det ämnesområdet eller ämnet. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen. Skriftlig information om elevens skolgång får ges även i andra fall än vad som följer av första stycket och även vid andra tillfällen än vid ett utvecklingssamtal. Om ett åtgärdsprogram utarbetas behöver inte den skriftliga individuella utvecklingsplanen innehålla en sammanfattning av vilka insatser i form av särskilt stöd som eleven behöver för att nå kunskapskraven.

SKOLLAGEN SÄGER

9 kap. Förskoleklassen.

11 § Utvecklingssamtal. Minst en gång varje läsår ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om elevens utveckling och lärande.

SKOLLAGEN SÄGER

10 kap. 12 § Grundskola.

11 kap. 15 § Grundsärskola. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och socialutveckling bäst kan stödjas samt om vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i.

Utvecklingssamtal ska i vissa fall resultera i ett sådant åtgärdsprogram som avses i 3 kap. 9 §.

10 kap. 13 § Grundskola.

11 kap. 16 § Grundsärskola. I årskurs 1–5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan

1. ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och
2. sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn

I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska skolan ha minst ett utvecklingssamtal varje termin för att ge en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studieresultat. Elevens vårdnadshavare har även rätt att få den informationen. För en elev med cancer kan det behövas avstämningssamtal mycket oftare. Att kontinuerligt hålla kontakten med elevens familj är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att kunna främja elevens skolgång.

I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det för varje elev skrivas en individuell studieplan. För en cancerdrabbad elev behövs i många fall denna utvecklingsplan revideras ofta.

SKOLLAGEN SÄGER

16 kap. Gymnasieskolan

25 § Individuell Studieplan. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

19 kap. Gymnasiesärskolan

26 § Individuell Studieplan. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Elevens synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

► beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Skriftlig information om elevens skolgång får ges även vid andra tillfällen än vid ett utvecklingssamtal.

Om ett åtgärdsprogram utarbetas behöver inte den skriftliga individuella utvecklingsplanen innehålla en sammanfattning av vilka insatser i form av särskilt stöd som eleven behöver för att nå kunskapskraven.

SKOLLAGEN SÄGER

15 kap. Gymnasieskolan

20 § Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal). En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

18 kap. Gymnasiesärskolan

20 § Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven i ett utvecklingssamtal ges samlad information om sin kunskapsutveckling och studiesituation. Utvecklingssamtalet ska genomföras med elevens individuella studieplan som grund. En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

Anpassad studiegång och anpassade kurser

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

För en del elever med cancer kan det vid någon eller några perioder under skolgången behövas en anpassning av antalet ämnen som eleven orkar med att läsa. På grundskolan och grundsärskolan kallas det anpassad studiegång. När det blir aktuellt med en anpassning är det viktigt att fundera över varför en anpassning ska ske och att det blir en anpassning av »rätt« ämnen. Är anpassningen tänkt att vara kortvarig eller är det tanken att anpassningen ska vara hela grundskole- respektive grundsärskoletiden? Speciellt viktigt är det att vid planeringen av anpassad studiegång tänka framåt mot gymnasieskolan. Vad vill eleven gå för program när det är dags för gymnasiet? Olika program har olika intagningskrav. Se vidare under avsnittet »Antagning till gymnasieskolan«. Anpassad studiegång är en del av skolans särskilda stöd. För anpassad studiegång behövs ett skriftligt beslut av rektor. Se till att det på beslutet finns en tidsangivelse för hur länge den anpassade studiegången ska gälla. Det blir också viktigt att kontinuerligt följa upp detta beslut så att det inte, när det börjar närma sig gymnasieintagningen, visar sig att eleven inte är behörig att söka ett program som eleven gärna vill gå.

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

För en del elever med cancer på gymnasie- respektive gymnasiesärskolan kan det vid någon eller några perioder under skolgången behövas en anpassning av antalet kurser som eleven orkar med att läsa. När det blir aktuellt med en anpassning av kurser är det viktigt att fundera över varför en anpassning ska ske och att det läggs upp en plan för hela gymnasieutbildningen. Detta dokumenteras i en individuell studieplan. Denna studieplan kommer förmodligen att behöva revideras vid några tillfällen. Speciellt viktigt är det att vid planeringen av anpassningen tänka på vad eleven behöver ha med sig i poäng och kurser mot en framtida högskoleutbildning alternativt hur eleven skall få en examen från gymnasie-/gymnasiesärskolan. När en individuell studieplan ska upprättas är det värdefullt och nästintill nödvändigt att en studie- och yrkesvägledare finns med i planeringsarbetet.

SKOLLAGEN SÄGER

3 kap. 12 § Anpassad studiegång.

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

SKOLLAGEN SÄGER

16 kap. Gymnasieskolan

25 § Individuell studieplan. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

19 kap. Gymnasiesärskolan

26 § Individuell studieplan. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Elevens synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Betyg

På senare år har kunskapskraven lyfts fram i den svenska skolan. Det blev också tydligt när den nya skollagen trädde i kraft till höstterminen 2011. Då kom nya kursplaner, nya kunskapskrav och ett nytt betygssystem. På sjukhuskolorna märkte man att betygsfrågorna blev allt viktigare för eleverna.

En elev ska informeras av lärare om grunderna vid betygssättningen och när ett betyg har satts har eleven och vårdnadshavare rätt att få veta skälen för betyget. I de olika skolformerna finns också möjlighet att i efterhand göra en prövning för ett betyg i ämnet.

Betygssättning är för skolan en myndighetsutövning och om en lärare är osäker inför betygssättningen av en elev med cancer är det viktigt att läraren diskuterar detta med bland annat sin rektor. Skolverket har på sin webbsida mycket information kring bedömning och betygssättning såsom förklarande texter, filmer, webbkurser och Allmänna råd om betygssättning. Skolverket skriver bland annat:

Betyget ska spegla den kvalitet som eleven har på sitt kunskande vid terminens slut. Som lärare dokumenterar du kontinuerligt elevernas kunskaper, eftersom elever ofta inte kan visa alla sina kunskaper precis innan det är dags för betygssättning. När det är dags för betyg analyserar och värderar du hur relevant och rättvisande bild olika underlag ger av elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven.

Vid betygssättningen ska du utnyttja all tillgänglig information om elevernas kunskaper och allsidigt utvärdera den i förhållande till kunskapskraven och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.

I läroplanerna för alla skolformer där betyg sätts finns övergripande riktlinjer för bedömning och betyg.

Utifrån skolans styrdokument och Skolverkets skrivningar ska läraren vid betygssättningen:

- utnyttja all tillgänglig information, exempelvis från sjukhuskolan
- göra en allsidig bedömning
- beakta kunskaper som eleven visat tidigare.

Eftersom det är lite olika regelverk gällande betyg för de olika skolformerna är informationen uppdelad utifrån respektive skolform.

Betyg i grundskolan sätts i alla ämnen från och med årskurs 6 och betygsbeteckningarna är A, B, C, D, E och F. A är det högsta betyget och betyget E är godkänt. Betyget F betyder att eleven inte har godkänt i ämnet. Om skolan anser att det saknas underlag för att sätta betyg på grund av elevens frånvaro ska betyg inte sättas i ämnet.

LÄROPLANEN SÄGER

Läroplan för grundskolan och läroplan för grundsärskolan 2.7

Bedömning och betyg

Läraren ska

– vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Läroplan för gymnasiet och läroplan för gymnasiesärskolan 2.5

Bedömning och betyg

Läraren ska vid betygssättningen

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs,
- beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen.

SKOLLAGEN SÄGER

10 kap. Grundskolan

21 § Om det finns särskilda skäl får det vid betygssättningen enligt 19 och 20 § bortses från enstaka delar av de kunskapskrav som eleven ska ha uppnått i slutet av årskurs 6 eller 9. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. Lag (2011:876).

10 kap. Prövning

23 § Den som vill ha betyg från grundskolan har rätt att genomgå prövning för betyg. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan. Bestämmelserna om betygssättning i detta kapitel och i 3 kap. ska i tillämpliga delar gälla i fråga om prövningen.

SKOLLAGEN SÄGER

10 kap.

22 § I fall där ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren. Om det enligt 18 § inte kan sättas betyg i ett avslutat ämne, får de stödåtgärder som har vidtagits framgå av beslutet.

10 kap.

19 § Betyg innan ett ämne har avslutats. När betyg sätts innan ett ämne har avslutats, ska betygssättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen.

Vid bedömningen ska elevens kunskaper

1. i årskurs 6 ställas i relation till de kunskaper en elev ska ha uppnått vid betygstillfället i förhållande till kunskapskraven i årskurs 6, och
2. efter årskurs 6 ställas i relation till de kunskaper en elev ska ha uppnått vid betygstillfället i förhållande till kunskapskraven i årskurs 9.

Om en elev i ett avslutat ämne fått betyget F ska läraren för det ämnet skriva hur långt eleven har kommit i det ämnet och det får också (inte ska) skrivas vilka stödåtgärder skolan har vidtagit. Om en elev har fått streck i ett avslutat ämne får det skrivas in i betyget vilka stödåtgärder skolan har vidtagit, men det är inte ett krav.

Om det finns särskilda skäl får skolan vid betygssättning bortse från enstaka delar i ett ämne om eleven på grund av en funktionsnedsättning inte kan genomföra den delen av ämnet. Detta kallas i dagligt skoltal för *pysparagrafen*. En funktionsnedsättning hos en elev kan vara att eleven inte kan simma. I ämnet idrott och hälsa finns ett centralt innehåll som anger att eleven ska kunna simma i mag- och ryggläge. Idrottsläraren kan i detta fall bortse från kursmomentet simning när det gäller att betygssätta den här eleven.

Om en elev har slutat grundskolan kan eleven göra en prövning för att få betyg eller för att höja sitt eller sina betyg. Det kan göras för ett eller flera ämnen som man inte fått betyg i eller i ett ämne där man tidigare har fått betyg.

När läraren ska sätta betyg i ett ämne som eleven inte har avslutat ska läraren göra en bedömning av de kunskaper eleven har fått fram till och med den aktuella terminen. När en elev byter klass eller lärare är det därför viktigt att informationen om elevens kunskaper förs vidare.

Förskoleklass

Grundskola

Grundskola

Gymnasieskola

Gymnasieskola

Kommunal skola

Fristående skola

Inom grundskolan finns två inriktningar. Grundskola och träningskola. Grundskolans ämnen liknar grundskolans, men kursinnehållet är anpassat. Träningskolans ämnesområden är estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning. Inom inriktningen träningskola ges inga betyg.

Om det finns särskilda skäl får skolan vid betygssättning bortse från enstaka delar i ett ämne, om eleven på grund av en funktionsnedsättning inte kan genomföra den delen av ämnet. Detta kallas i dagligt skoltal för *pysparagrafen*.

SKOLLAGEN SÄGER

11 kap. Grundskolan

23 a § Om det finns särskilda skäl får det vid betygssättningen enligt 22 och 23 §§ bortses från enstaka delar av de kunskapskrav som eleven ska ha uppnått i slutet av årskurs 6 eller 9. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning, utom elevens utvecklingsstörning, eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. Utvecklingsstörningen får dock beaktas om det finns synnerliga skäl.

Betygen i grundsärskolan är frivilliga, men om eleven eller vårdnadshavaren vill ha betyg ska betyg ges från och med åk 6. Betygen i sarskolan är A, B, C, D och E där A är det högsta betyget och E är godkänt. Om eleven inte är godkänd ska inget betyg sättas. Ett betyg från grundsärskolan ger inte behörighet att söka till gymnasieskolan. En elev som inte vill ha ett betyg från grundsärskolan ska få ett intyg. Om eleven eller vårdnadshavare önskar ska intyget kompletteras med ett studieomdöme. Studieomdömet ska beskriva elevens möjligheter för vidare studier.

En elev på grundsärskolan kan i något eller några ämnen läsa enligt grundskolans kursplan och har då rätt att i det eller dessa ämnen få ett betyg från grundskolan och då gäller reglerna för grundskolans betygssättning.

Betygsstegen i gymnasieskolan är A, B, C, D, E och F. Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete. Om en elev exempelvis går på ett introduktionsprogram får betyg även sättas i grundskolans ämnen. Betygen A – E är godkända betyg där A är det högsta betyget. F är ett icke godkänt betyg. När det gäller det individuella gymnasiearbetet, som varje elev ska genomföra finns bara betygen E och F. Om det saknas underlag för att sätta betyg på grund av elevens frånvaro ska inget betyg sättas.

Om det finns särskilda skäl får skolan vid betygssättning bortse från enstaka delar i ett ämne, om eleven på grund av en funktionsnedsättning inte kan genomföra den delen av ämnet. Detta kallas i dagligt skoltal för *pysparagrafen*.

Den som vill har även rätt att få betyg från gymnasiet via *prövning*.

Om det skulle vara aktuellt med prövning så kontakta gymnasieskolan för närmare information.

Utbildningen på gymnasiesärskolan består av nationella och individuella program.

I gymnasiesärskolan ska, på de nationella programmen, betyg sättas efter varje avslutad kurs. Betygen är A, B, C, D och E, där A är det högsta betyget och E det lägsta. Om en elev inte uppnår det godkända betyget E, ska inget betyg sättas.

Om det finns särskilda skäl får skolan vid betygssättning bortse från enstaka delar i ett ämne, om eleven på grund av en funktionsnedsättning inte kan genomföra den delen av ämnet. Detta kallas i dagligt skoltal för *pysparagrafen*.

SKOLLAGEN SÄGER

18 kap.

25 § Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka delar av kunskapskraven. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

SKOLLAGEN SÄGER

15 kap.

26 § Om det finns särskilda skäl får det vid betygssättningen bortses från enstaka delar av kunskapskraven. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

SKOLLAGEN SÄGER

15 kap.

28 § Prövning. Den som vill ha betyg från gymnasieskolan har rätt att genomgå prövning. Regeringen får meddela föreskrifter om prövning. Sådana föreskrifter får innebära inskränkning av rätten till prövning.

29 § Regeringen meddelar föreskrifter om möjlighet för rektor att i vissa fall ge betyg utan prövning till en elev som inte följt undervisningen.

Antagning till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Fri kvot. Undantagsbestämmelse engelska.

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

Gymnasieskolan har nationella program med två inriktningar: yrkesprogram och högskoleförberedande program. För elever som inte direkt kommer in på något nationellt program finns ett introduktionsprogram.

En fristående gymnasieskola måste, i mån av plats, ta emot alla elever som har rätt till den sökta utbildningen.

För att vara behörig att söka till ett yrkesprogram ska eleven ha minst betyget E i svenska eller svenska som andra språk. För att vara behörig att söka till ett högskoleförberedande program ska eleven ha minst betyget E i svenska eller svenska som andra språk. För att vara behörig till ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet måste eleven ha minst betyget E i geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap. För att vara behörig till naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet behöver eleven ha minst betyget E i biologi, fysik och kemi. Vill eleven komma in på någon av dessa program är det alltså viktigt att inte de aktuella ämnena har anpassats bort under grundskoletiden.

Om det är fler elever som söker än det finns befintliga platser på ett program så kommer slutbetyget från grundskolan att ligga som grund för vilka elever som får börja på det programmet. Ett meritvärde räknas fram. Det utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Meritvärdet räknas ut enligt tabellen till höger. Det högsta meritvärdet för 16 betyg är 320 poäng (16 betyg x 20 poäng = 320 poäng). Från och med antagningen till läsåret 2014/2015 kan en elev även tillgodoräkna sig betyget i ett modernt språk. Det maximala meritvärdet kan då bli 340 poäng (17 betyg x 20 poäng = 340 poäng).

Fri kvot

En elev med cancer kanske inte hinner med att läsa alla ämnen i grundskolan eller inte hinner eller orkar prestera som eleven hade gjort under normala omständigheter. Slutbetygen från grundskolan blir alltså inte så bra som de annars skulle ha kunnat vara. Eleven vill söka till ett program där meritvärdet inte räcker för att bli antagen. I gymnasieförordningen finns en paragraf som handlar om fri kvot. En elev kan på grund av särskilda skäl ges företräde till ett program. Särskilda skäl kan vara att en cancerdrabbad elev inte har haft ork att prestera på topp under grundskoletiden och därmed inte kunnat få tillräckligt höga betyg.

För att kunna ansöka om fri kvot måste eleven vara behörig till programmet, men inte ha tillräckligt högt meritvärde för att komma in. En särskild ansökan om fri kvot ska lämnas in till kommunens gymnasieantagning alternativt annan huvudman, om det är en friskola. Till den ansökan ska det bland annat bifogas ett läkarutlåtande. Om det blir aktuellt för en elev att ansöka om fri kvot så blir skolans rektor och studie- och yrkesvägledare viktiga för att ansökan ska bli komplett och komma in i rätt tid och till rätt ställe.

BETYG OCH MERITVÄRDE

A	20 poäng
B	17,5 poäng
C	15 poäng
D	12,5 poäng
E	10 poäng
F	0 poäng

GYMNASIEFÖRORDNINGEN SÄGER

7 kap.

3 § Ett begränsat antal platser (fri kvot) ska avsättas för dem som

1. på grund av särskilda omständigheter bör ges företräde framför de övriga sökande... Huvudmannen beslutar om det antal platser som ska avsättas.

Undantagsbestämmelse engelska

Om en elev är behörig i alla erforderliga ämnen, förutom i engelska, och på grund av särskilda skäl inte haft möjlighet att delta i undervisning av engelska under en betydande del av sin tid i grundskolan, kan eleven begära dispens från kravet om betyg i engelska. Eleven ska ha möjligheter att klara sökt program. Kontakta rektor och studie- och yrkesvägledare för att ansöka om dispens.

En elev klarar kanske inte av att bli behörig till gymnasiet direkt efter grundskolan, då skolgången under grundskolan har försvärats på grund av sjukdomen. Gymnasieskolan ska då erbjuda eleven att gå i ett *introduktionsprogram*. Om det mot slutet av grundskoletiden kan bli aktuellt med ett introduktionsprogram är det viktigt att tidigt involvera skolans studie- och yrkesvägledare.

Från 1 juli 2019 finns det 4 olika introduktionsprogram:

PROGRAMINRIKTAT VAL: Programinriktat val syftar till att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt yrkes- eller högskoleförberedande program.

YRKESINTRODUKTION: Yrkesintroduktion vänder sig till elever som saknar godkända betyg för behörighet till ett yrkesprogram. Eleven får en yrkesinriktad utbildning för att kunna söka till ett yrkesprogram eller få ett arbete.

INDIVIDUELLT ALTERNATIV som utformas helt efter elevens förutsättningar.

SPRÅKINTRODUKTION för nyanlända ungdomar med inriktning mot utbildning i svenska språket.

Enligt skollagen så ska de barn och ungdomar som har en utvecklingsstörning ha rätt till grundsärskola eller gymnasiesärskola. Det är mycket viktigt att huvudmannen/kommunen gör en utredning som visar att eleven har en utvecklingsstörning. De fyra olika underlag som behövs för en utredning är; pedagogisk utredning, psykologisk utredning, medicinsk utredning, social utredning och samråd med vårdnadshavare.

En utredning måste ske inför mottagande i grundsärskolan och en ny/uppdaterad utredning måste även till för att se om sökande tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan. Det är inte med automatik elever går vidare från grundsärskolan till gymnasiesärskolan utan det kan även tillkomma elever från grundskolan.

För elever som har gått grundsärskolan finns även möjligheten att söka till två inriktningar på gymnasieskolans introduktionsprogram, yrkesintroduktion och individuellt alternativ.

SKOLLAGEN SÄGER

16 kap.

32 § En sökande till ett nationellt program som saknar godkänt betyg i engelska men uppfyller övriga behörighetskrav ska ändå anses behörig om den sökande

1. på grund av speciella personliga förhållanden inte har haft möjlighet att delta i undervisning i engelska under en betydande del av sin tid i grundskolan eller motsvarande utbildning, och

2. bedöms ha förutsättningar att klara studierna på det sökta programmet.

Elevhälsa och studie- och yrkesvägledare

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

En elev kan behöva stöd i skolan på många olika sätt. Det handlar då inte bara om att exempelvis få hemundervisning under vissa perioder, utan det kan handla om vitt skilda saker i skolan. Olika personer inom skolan med olika kompetenser kan komma att bli ett bra stöd för en elev med cancer och dennes vårdnadshavare. Skollagen är därför tydlig med att varje skola ska ha en elevhälsa. Där ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och lärare med specialpedagogisk kompetens. En vanlig beteckning för denna grupp på en skola är skolans elevhälsoteam.

Vårdnadshavare kan vid olika tillfällen behöva träffa hela eller delar av detta elevhälsoteam själva eller tillsammans med sitt barn.

Ju äldre eleven blir, desto viktigare kommer det att bli att se framåt mot kommande utbildningar och yrkesval. Alla elever i alla skolformer, utom förskoleklass, ska ha tillgång till en studie- och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledaren kommer att bli en viktig person som ett bollplank för elev och vårdnadshavare när det gäller olika val i skolan.

Centrala Studiestödsnämnden (CSN)

En elev som studerar på gymnasiet har rätt till ett ekonomiskt stöd som heter studiehjälp. Det betalas ut av Centrala studiestödsnämnden (CSN). Gymnasieskolan ska informera CSN om en elev är frånvarande, exempelvis på grund av skolk. Eleven har då inte rätt till ersättning och kan även bli återbetalningsskyldig. Ett råd är att alltid kontakta skolan gällande studiehjälpen när en elev på gymnasiet blir sjuk.

SVAR FRÅN CSN 130819

Så här svarar CSN på följande frågor: Vad händer med studiehjälpen om en elev blir sjuk? Är det skillnad på om eleven är »kortvarigt« eller »långvarigt« sjuk?

Om en elev blir sjuk kan eleven ändå få behålla studiehjälpen (studiebidrag och eventuellt extra tillägg eller inackorderingstillägg).

Eleven måste då uppfylla dessa villkor:

- Eleven ska ha börjat studera första terminen i sin gymnasieutbildning innan eleven blev sjuk.
- Eleven ska lämna ett läkarintyg till skolan om den kräver det. Om eleven blir sjuk ska eleven eller elevens föräldrar anmäla det till skolan. Det är skolan som godkänner sjukperioden.

SKOLLAGEN SÄGER

2 kap. Elevhälsa

25 § Elevhälsans omfattning. För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

2 kap. Studie- och yrkesvägledning

29 § Tillgång. Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Anpassningar av elevens lärmiljö

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

En elevs lärmiljö definieras här som allt det i skolan som kan påverka den sjuka elevens skolgång. Det kan till exempel vara de anpassningar som ska göras i samband med ett prov. Det kan också vara att anpassa elevens schema, val av läromedel eller skollokaler läge eller utformning. Om en elev med cancer behöver anpassa sin lärmiljö ska skolan göra allt den kan för att kunna möta den elevens behov. Många skrivningar i styrdokumentet påtalar att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Om det uppstår svårigheter ska skolan dessutom ha kontakt med hemmet. Här följer ett axplock av dessa skrivningar.

LÄROPLANEN SÄGER

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Läroplan i grundsärskolan

En likvärdig utbildning

En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

2.2 Kunskaper

Alla som arbetar i skolan ska

- uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter
- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

2.8 Rektorns ansvar

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan.

LÄROPLANEN SÄGER

Läroplan för gymnasiet – Läroplan för gymnasiesärskolan

En likvärdig utbildning

En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

2.1 Kunskaper

Alla som arbetar i skolan ska

- ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt,
- uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd
- samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Läraren ska

- utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever i svårigheter
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

2.6 Rektorns ansvar

- utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver.

Medicinering i skolan – egenvård

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

En elev kan behöva medicineras i skolan. Vårdnadshavarnas tillsynsansvar för sina barn, enligt 6 kap. föräldrabalken, övergår till skolan den tid som barnet vistas där. Skolan har därför ett ansvar för att barnen och eleverna får hjälp med sin egenvård, till exempel hjälp med att ta läkemedel. Egenvård innebär att eleven själv kan medicinera eller att personal på skolan ska hjälpa eleven med medicineringen. Den behandlande legitimerade yrkesutövaren det vill säga läkare eller sjuksköterska ska, inom sitt ansvarsområde, bedöma om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård. Det är alltså hälso- och sjukvården som bestämmer vilken åtgärd som kan utföras som egenvård i varje enskilt fall. Egenvård är en form av särskilt stöd och det ska därmed skrivas ett åtgärdsprogram. Om egenvård i skolan kan du läsa i Skolverkets faktablad och Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2009:6. De senaste föreskrifterna finns också i Socialstyrelsens meddelandeblad nr 6/2013.

Samverkan med vårdnadshavare

Skolan ska samverka och samarbeta med vårdnadshavarna, det är styrdokumentet tydliga med. När det gäller skolgången för en elev med cancer är samverkan och samarbete mellan skolan och vårdnadshavare en viktig faktor för att skapa en så bra skolgång som möjligt för eleven.

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

LÄROPLANEN SÄGER

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundsärskolan

2.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.

Läraren ska

- samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och
- hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iakttäta respekt för elevens integritet.

2.8 Rektorns ansvar

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ.

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

LÄROPLANEN SÄGER

Läroplan för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

2.1 Kunskaper

Alla som arbetar i skolan ska

- samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.6 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång.

Anmälan och överklagan

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Kommunal skola

Fristående skola

Med den nuvarande skollagen har det blivit tydligt vilket ansvar skolan har i olika frågor.

Olika myndigheter granskar olika delar av skolans arbete. Vilken myndighet du ska vända dig till med just ditt problem beror på vad saken gäller. Här kan du se vart du ska vända dig med frågor gällande några av de frågor som berör skolans verksamhet.

Missförhållanden i skolan – anmälan till Skolinspektionen

Skolinspektionen och Barn- och elevombudet har tillsyn över skola, vuxenutbildning, fritidshem, förskolan och annan pedagogisk verksamhet. Många anmälningar till Skolinspektionen handlar om brister i arbetet med särskilt stöd eller att en elev inte får den undervisning han eller hon har rätt till – men anmälningarna kan också handla om många andra saker. Skolinspektionen kan kräva att skolan rättar till sina brister, men inte ändra på ett beslut som redan är fattat.

skolinspektionen.se/sv/Anmalningar/

Legitimerad lärare eller förskollärare som har betett sig olämpligt eller varit oskicklig i sitt arbete – anmälan till Skolinspektionen

Skolinspektionen och Barn- och elevombudet tar emot anmälningar mot legitimerade lärare som har betett sig olämpligt eller varit oskickliga i sitt arbete. Skolinspektionen utreder anmälan och kan om de anser att läraren bör få en varning eller mista legitimationen ta upp ärendet för prövning i Lärarnas ansvarsnämnd.

skolinspektionen.se/sv/Anmalningar/

Överklaga ett beslut som redan är fattat – överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd

I beslut som skolan fattar ska det framgå hur man överklagar beslutet.

I skollagens 28 kapitel finns ett kapitel som heter Överklagande. Beslut om åtgärdsprogram, placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång kan överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Överklagan ska ske inom tre veckor från det att man tagit del av beslutet.

Beslut om skolskjuts kan också överklagas, men det sker hos allmän förvaltningsdomstol.

overklagandenamnden.se

SKOLLAGEN SÄGER

28 kap. Åtgärdsprogram

16 § Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om **1.** åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §,

Vid prövning av ett överklagande enligt första stycket 1 ska nämnden antingen fastställa eller upphäva det överklagade beslutet. Om det överklagade beslutet upphävs ska ärendet, om det behövs, visas åter till rektorn för ny prövning.

28 kap. Särskild undervisningsgrupp

16 § Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om **2.** särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, åter till rektorn för ny prövning.

28 kap. Anpassad studiegång

16 § Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om **3.** anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §.

28 kap. Skolskjuts

5 §. Beslut av en kommun eller ett landsting. Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i fråga om **5.** skolskjuts enligt 9 kap. 15 b § första stycket, 9 kap. 15 c § första stycket, 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 18 kap. 30 § första stycket eller 18 kap. 31 § första stycket.

Referenser

Skolverket. (2018). Skollagen SFS 2010:800 ändrad t.o.m. SFS 2018:1368.

Skolverket. (2018). Gymnasieförordningen SFS 2010:2039 ändrad t.o.m. SFS 2018:1573.

Skolverket. (2018). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Reviderad 2018.

Skolverket. (2018). Läroplan för grundsärskolan. Reviderad 2018.

Skolverket. (2018). Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011.

Skolverket. (2018). Läroplan för gymnasiesärskolan 2013.

Skolverket. (2018) Skolverkets information om ex. gymnasieval.
utbildningsinfo.se/

Centrala studiestödsnämnden, CSN. (2013).
Mailsvar från handläggare 2013-08-20.

Webbplats med information om studiehjälp för gymnasieelever.
csn.se/komv-folkh-gymn/studiehjalp

Skolväsendets överklagandenämnd. (2018)
overklagandenamnden.se

Skolinspektionen. (2018). Anmälningar.
skolinspektionen.se/sv/Anmalningar/

Om författaren till denna skrift. Författaren heter Björn Olsson, är utbildad specialpedagog och rektor och har arbetat som biträdande rektor och rektor i både grundskolan och grundsärskolan. Mellan åren 2008–2013 arbetade han som biträdande rektor och chef för sjukhuskolan i Uppsala. Under dessa år träffade han, tillsammans med sjukhuslärarna vid skolan på Akademiska Barnsjukhuset och skolan på Folke Bernadotte regionhabilitering (FBH), många elever med cancer och även elevernas föräldrar, konsultsjuksköterskor samt hemskolans lärare och rektorer. I samband med hans projektledarskap i Barncancerfondens skolprojekt 2013–2014 har han även haft många kontakter med andra föräldrar till elever som har eller har haft cancer. Det är från alla ovanstående möten och kontakter som han har blivit uppmärksam på vilka problem som kan uppstå i skolgången för en elev med en cancerdiagnos. Skolans styrdokument ger dock möjlighet och skyldighet till stöd för eleverna.

Vår förhoppning är att denna skrift kommer att vara ett stöd för elever, föräldrar, sjukhuslärare, konsultsjuksköterskor samt hemskolans lärare, skolledare, elevhälsan, studie- och yrkesvägledare och andra. Kort sagt alla som kommer i kontakt med en elev som går i skolan och som har cancer.

Om Barncancerfonden. Barncancerfondens vision är att utrota barncancer. Efter att ha arbetat i drygt 30 år med att fler ska överleva klarar sig idag cirka 80 procent av barnen. Så sent som på 1970-talet var förhållandena de omvända. Barncancerfonden är den enskilt största finansiären av barncancerforskning i Sverige – helt utan bidrag från stat, kommun eller landsting. Detta kan endast ske tack vare generösa bidrag från privatpersoner, företag och organisationer. Barncancerfonden är godkänd av Svensk Insamlingskontroll vilket garanterar att pengarna alltid går till rätt ändamål.

Barncancerfondens plusgironummer är 90 20 90-0.
Tack för ditt bidrag.